

Abiks arenguhüppe taotlusvoorust taotlejale

Taotlusvormi selgituseks

Käesolevast voorust saab vabaühendus tuge küsida nii **oma organisatsiooni arenguhüppeks** (sh äriplaani elluviimiseks) kui **oma sihtrühma kuuluvate teiste vabaühenduste arendamiseks**.

Esimese puhul tulebki fookuses hoida ühingut ennast – tõendada organisatsiooni vajalikkust, kirja panna ühingu kõik arenguvajadused, välja valida neist üks või mitu, millega selle projekti raames tegeleda ning esitada tegevusplaani ühingu enda arenguhüppe elluviimiseks.

Oluline on aru saada loogikast:

1. kirjeldada kõigepealt kogu organisatsiooni, arenguvajadusi
2. alles siis keskenduda neist tulenevalt ühele või mitmele neist, mis aitavad ühte või mitut organisatsiooni eesmärki ellu viia.

Tõenäoliselt ei ole KÜSKi rahastus ja see projekt ainus tugi teie ühingu jaoks, mis teid tõhusamaks muudab teie kõikide eesmärkide saavutamisel. Küll aga loodetavasti aitab kaasa, et mõneni neist efektiivsemalt jõuda.

Kui taotleja arendab aga laiemat ringi vabaühendusi, siis tuleb tal:

1. tõendada kõigepealt omaenda organisatsiooni vajalikkust (sh eesmärgid, nende saavutamise mõõtmine, teave taotleja ja tema mõju kohta)
2. arenguvajaduste plokis aga keskenduda oma sihtrühma arenguvajadustele ning esitada tegevusplaani nende arenguhüpete elluviimiseks.

Kui ühing soovib teha arenguhüpet omatulu teenimises, mingi toote/teenuse pakkumisega alustamiseks või edasi arendamiseks, siis:

1. tuleb alustada ikka laiemalt – kirja panna terve ühingu kohta kõik see, mis eelpool kirjeldatud – organisatsiooni vajalikkus, kõik arenguvajadused
2. edasi konkreetne võimekus, mille arendamiseks tuge saame pakkuda (tõenäoliselt omatulu teenimise võimekuse või kvaliteetse teenuse osutamise võimekusega seonduvalt)
3. tegevusplaani äriplaaniga alustamiseks/muudatuste katsetamiseks. Projekti tegevusplaani ei võrdu reeglina äriplaani tegevusplaaniga, vaid toetab sellest mingite osade elluviimist. Ja ärge unustage taotlus- ja eelarvevormile juurde lisada ka äriplaani ning finantsprognoose.

Äriplaani peab sisaldama infot teenuse vajalikkuse, sihtrühma, kirjelduse, osutamise viiside, konkurentsi, osutajate ehk pakujate ja turunduse kohta, samuti organisatsiooni valmisoleku kohta äriplaani elluviimise käivitamiseks. Lisada tuleb teenuse osutamise finantsprognoosid vähemalt järgmiseks kolmeks aastaks.

Meie ei anna ette kindlat vormi ning plaani pikkus sõltub kindlasti teenuse/toote eripäradest. Vältige sõnavahtu – olge konkreetne ja sisukas. Äriplaani peab hindajat veenma, et see on teostatav. Abimaterjali äriplaani koostamise teemal leiate kõige lõpust.

Miks on vormis erinevad värvid? Sest kollasel taustal küsime asju, mis puudutavad organisatsiooni olemust ja arenguvajadusi laiemalt ning sinisega väljatakse konkreetselt seda projekti. Kui aga taotleja tuge sihtrühma ühingu arendamiseks, siis arenguvajaduste osas tuleb, tõsi, kirjeldada just nende arenguvajadusi, mitte taotleja omi.

Juhiseid taotlusvormi täitmiseks

Projekti nimi – siit võiks välja tulla selle projekti põhifookus. Lihtsalt „arenguhüpe“ ei ava piisavalt sisu.

Ühingu eesmärgid – pange kirja põhilisemad ehk milleks te loodud olete. Tehke mõttetööd selles osas, mis seisus te olete nende eesmärkideni jõudmisel ning kuhu julgete endid prognoosida siis, kui projektiperiood läbi on. Suure tõenäosusega ei aita see KÜSKi projekt kõikide nende eesmärkideni jõudmisele kaasa, kuid võimaldab meie hindajatel näha teie organisatsioonist terviklikumat pilti, hinnata juba tehtu mõju ning potentsiaali edaspidiseks.

Indikaatorite osas – juhul, kui te ei tegutsenud aastal 2017, siis võite asendada aasta 2017 aastaga 2018.

Juhul, kui on plaanis ühingu põhitegevuse suunda muuta (st 2017 aasta kohta saate küll numbreid näidata, aga aastast 2019 lähevad need nulli, sest muudate tegevuse suunda), siis võite lisada 2017 aasta numbrid tõestusena senistest kogemustest/tulemustest ning taotlusvormis põhjendada, mis suunda muudetakse.

Teave taotleja kohta – see on üks olulisemaid taotluse lõike. Ei ole vajadust üles loetleda kõiki tegevusi ja projekte, mida seni teinud olete, vaid keskenduda sellele, mida saavutanud olete - kuidas te teate, et sellel on olnud piisavat mõju. Lugege läbi kõik toetavad küsimused ja vastake neile kõigile. Abimaterjali mõju hindamise teemal leiate kõige lõpust.

Arenguvajaduste analüüs – tuleb teha terviklik kogu organisatsiooni kohta. Isegi kui tundub, et teate täpselt, kust king pigistab, siis võite üllatuda. Seegi osa taotlusvormist puudutab ühingut tervikuna, mitte ainult konkreetset seda projekti. Kui taotlete toetust oma sihtrühma ühingute arendamiseks, tuleb siin kirjeldada nende ühingute arenguvajadusi.

Projekti kirjeldus – alles nüüd keskendute konkreetse(te)le arenguvajadus(t)ele, mille lahendamise tegelema tahate hakata. Selles osas peate tooma selged seosed, millist organisatsiooni eesmärki/eesmärke aitab selle projektiga tehtav edaspidi paremini täita.

Tegevuskava – jätke endale piisavat ajavaru kõikideks tegevusteks. Arvestage puhkuste, koolivaheaegade aga ka teie piirkonnas või Eestis toimuvate suursündmustega, mille ajal on inimesi keerulisem kaasa mõtlema saada. Samuti mõelge läbi loogikad – milline tegevus tuleb millest ning jätke piisavalt ajavaru vahepeal kokkuvõtete tegemiseks. Hindajad peaksid veenduma, et just need tegevused on need, mis teie konkreetset võimekust tõstavad, kuid ärge tabelit detailidega üle koormake (nt seminaride ettevalmistustegevusi ei ole vaja üksipulgi lahti kirjutada).

Elluviimise riskid – ärge seda osa alahinnake. Kui mõtlete läbi nii aja, inimeste kui muude ressurssidega seonduva, siis võib tekkida vajadus uuesti tegevuskava juurde tagasi minna. See aitab teil endal ootamatute üllatustega paremini toime tulla.

Arengueksperdi roll – kasutage seda head võimalust saada oma arenguteele tagasisidet ning soovitusi ka muudatuste juhtimise kohapealt. Meie palve teile on eksperti valides veenduda, et tal on aega ja huvi teiega aegajalt kohtuda ja teiega arutleda, lisaks sellele, et ta mingis teie jaoks olulises valdkonnas ühel korral oma ekspertteadmist jagab. Väljastpoolt pilk annab teile endale ka kindlama tunde oma arenguteel. Tasu osas tuleb taotlejal ise eksperdiga kokku leppida. Eksperdi võite ise valida, mõned on meil ka välja pakkuda: www.kysk.ee/arengueksperdid-nimekiri

Projekti lõpuosas küsime teilt, kas olete sel teemal konsulteerinud ka maakondliku arenduskeskuse (MAK) konsultandiga. Meie soovitus on seda kindlasti teha, kuna neil on kogunud analüütiline meel ja pilk ning nad oskavad esitada teile küsimusi, mis võiksid huvitada meie hindajaidki. Pidage aga silmas, et see ei ole garantii rahastuse saamiseks, kuna tegemist on siiski konkursiga, kus võistlevad omavahel mõjusad ühingud ja väga selged arenguplaanid. Projekti plaanimise, kirjapanemise ja elluviimise eest vastutate siiski teie. MAK konsultandi juures nõustamisel käimise palume aga ära märkida tõesti ainult juhul, kui te ka päriselt olete sellesama idee/projekti osas temaga suhelnud.

Eelarves kajastage kõik kulutused, mis on otseselt seotud projekti tegevustega. Jälgige, et vormi lõpus olev kontroll-loend ei annaks veateadet ning taotletav summa ei ületaks taotlusvooru piirmäära. Ehitus- ja remonditööde, põhivara ning üle 200 euro maksvate soetuste, mille kasutusaeg on üle ühe aasta, puhul jälgige, et need oleksid kirjas õiges kulugrupis - nende puhul peab omafinantseering olema vähemalt 30%.

Ka tuletame meelde, et **üldkulud** nagu kontori rent, sidekulud vms, mis ei ole otseselt projekti tegevustega seostatav, tuleb katta üld- ja arenduskuludest, mida saate kasutada toetusest kuni 15% ja kajastada eelarves üldsummana.

Tähelepanekuid ja soovitusi KÜSKi hindajatelt

Peale iga taotlusvooru hindamist saame me hindajatega kokku ja küsime neilt tähelepanekuid, soovitusi taotlejatele edaspidiseks. Lisaks eespool olevatele mõtetele on hindajad andnud järgmisi soovitusi:

- Pange oma mõtted kirja pigem lühidalt ja konkreetselt. Vältige enda kordamist. Laske taotlus enne esitamist kellelgi teisel läbi lugeda – nii seoste loogilisuse kui eesti keele korrektsuse huvides.
- Vajadusel liigendage teksti, kuid ärge kasutage erinevaid värve, kirjastiile ja suurusi – need pigem hägustavad mõtet
- Sõnastage projekti enda eesmärk tulevikuseisundi, mitte tegevusena
- Mõelge hoolega läbi, kas suudate kõik plaanitu abikõlblikkuse perioodil ära teha. Plaanige ajavaru.
- Iga kulu kohta, mis eelarves kirjas, peab tegevuskavas kajastuma tegevus. Ehk siis eelarve ja tegevuskava peaksid olema vastavuses.
- Eelarves kirjutage kuludele juurde selgitusi, mis aitaksid paremini mõista, millele tuginedes olete just sellised summad arvestanud
- Lugege taotlusvormis läbi ka kõik abistavad/alaküsimused ning vastake neile.

Abimaterjalid

Oleme KÜSKis võtnud selge sihi tugevdada neid organisatsioone, kel on oma valdkonnas, kogukonnas tõendatud või potentsiaalne ühiskondlik mõju ning oskavad seda ka selgelt välja tuua. Taotlusvormis pöörame sellele tähelepanu nii taotleja eesmärkide kui kirjelduse osas.

Mõju eesmärkide seadmisse ja tulemuste hindamisse aitavad hästi sisse elada kaks käsiraamatut. "[Kodanikuühenduste ühiskondliku mõju hindamine](#)" (Heateo SA) annab tervikpildi koos hulga näidetega. "[Kuidas saavutada maksimaalset mõju](#)" (SEV jt) aitab läbi mõelda kasusaajate kaasamise

tegutsemise igas etapis. Lisaks saab oma organisatsiooni mõju koos tiimiga praktiliselt kaardistada veebilehel Maailmamuutjad.ee [oma mõju profiili loomise abil](#).

Arenguvajaduste analüüsi tegemisel soovitame abimaterjaliks „Organisatsiooni arendamise käsiraamatut“, mille veebiversiooni leiate [eesti keeles](#) ja [vene keeles](#).

Äriplaani läbimõtleamiseks võite kasutada erinevaid mudeleid, sõltuvalt nii teie teenuse/toote iseloomust kui teie jaoks kõige paremini töötavatest loogikatest. Võite selles osas konsulteerida kindlasti maakondliku arenduskeskuse vabaühenduste konsultandiga.

Sotsiaalsete Ettevõtete Võrgustik soovitab ärimudeli läbimõtleamiseks lõuendit, mille leiate [siit](#).

Väga hästi aitavad kaasa kuidas väärtuspõhist teenust või toodet praktiliselt ja väga konkreetselt ellu viia avalike teenuste koostamise tööriistad, mille kohta leiate rohkem infot [siit](#).

Veel soovitame tutvuda Loov Eesti äriplaani struktuuriga - lühidalt ja koos toetavate videotega ekspertidelt. Link [siit](#).

Sageli tekitab projekti elluviimisel ning planeerimisel küsimusi **huvide konflikt ning selle vältimine**. Abistavat informatsiooni selles osas võib leida Korruptsioonivaba Eesti huvide konflikti vältimise käsiraamatust vabaühendustele, mille leiate [siit](#).